

Jämställdhet

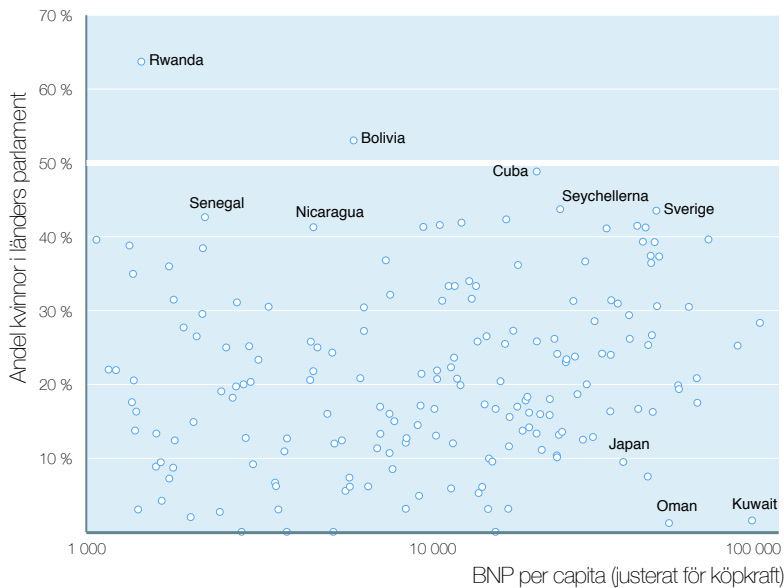
Läget (2015)	<ul style="list-style-type: none">• Inget land i världen har uppnått jämställdhet mellan könen, vare sig ekonomiskt, politiskt eller socialt.• En av fem ledamöter i världens parlament är kvinnor.
Trenden ➔	<ul style="list-style-type: none">• Långsam trend mot mer jämställdhet inom de flesta områden.

Foto: UN Photo/Staton Winter

20 av världens ca. 200 länder leds av en kvinnlig regeringschef. Michelle Bachelet Jeria i Chile (t.v.) och Ellen Johnson Sirleaf i Liberia (t.h.) är två exempel.

Inget samband mellan inkomst och jämställda parlament

Sambandet mellan inkomstnivå och jämställdhet inom politiken vekar vara obefintligt. Det finns rika länder som Japan, Oman och Kuwait med nästan inga kvinnor i sina parlament. Det finns fattiga länder som Senegal, Nicaragua och Bolivia med jämn representation. Störst andel kvinnor i parlamentet hittar du i Rwanda.

Den stora ojämlikheten mellan män och kvinnor är ett stort hinder för utvecklingen i världen. Även om kampen för jämställdhet har sett framsteg i många länder och inom många områden, har flickor och kvinnor sämre möjligheter och mindre makt. Kvinnor diskrimineras inom de flesta områden, hälsomässigt, ekonomiskt, politiskt, inom utbildning och på arbetsmarknaden för att nämna några områden.

Kvinnor tjänar mindre än män i alla länder i världen, kvinnor utgör bara 40 procent av världens förvärvsarbetare, i vissa delar av världen är färre än var femte anställd i lönearbete en kvinna. Dessutom står

kvinnor för tre fjärdedelar av allt icke betalt arbete.²⁷

1995 hölls en stor global konferens i Peking om jämställdheten i världen. 20 år efter Pekingdeklarationen om kvinnors ökade makt och inflytande skrevs under, är fortfarande bara var femte ledamot i världens parlament en kvinna, visserligen dubbelt så många som 1995, men långt ifrån globala mål.

Samma svaga trend visar könsfördelningen bland världens politiska ledare. 2015 var det bara nio procent av jordens befolkning, i 20 av världens 200 länder, som leddes av en kvinnlig regeringschef. Tyskland, Brasilien, Argentina, Chile, Bangladesh och Polen är några exempel.

²⁷) UNDP, Human Development Report 2015.

Långsam förbättring över tid

Det finns flera olika sätt att mäta bristen på jämställdhet och kvinnors situation. I UNDP:s årliga rapport, Human Development Report presenteras ett sammansatt index (GII)²⁸ som mäter jämställdheten inom tre områden: reproduktiv hälsa, makt och inflytande samt ekonomi och arbetsmarknad.

Enligt detta index går världen mot ökad jämställdhet även om det går långsamt. På global nivå har situationen under de senaste 15 åren gått från att vara lika ojämsställd som Algeriet till det något mer jämställda Turkiet, knappast någon raketfart. Med den takten kommer det att ta 70 år innan världens kvinnor i genomsnitt har samma förutsättningar som kvinnor i de mest jämställda länderna idag – och 90 år innan jämställdhet nåtts.

Andra samlade mätningar över jämställdhet visar på liknande trender; långsamma förbättringar

med stora skillnader mellan länder. World Economic Forum har under tio års tid följt delvis andra och mer detaljerade indikatorer i ett liknande index (GGGI)²⁹. Detta index visar att vissa områden är mer jämställda än andra. Vad gäller hälsa och utbildning är skillnaden mellan män och kvinnor mindre än inom ekonomi och politik.

I alla mätningar är det vissa länder som alltid hamnar i topp, det gäller till exempel de nordiska länderna, Tyskland, Nederländerna och Belgien. Men enligt UNDP:s index är Slovenien och Schweiz världens mest jämställda länder och i World Economic Forums mätning slår sig Rwanda och Filippinerna in på topp 10-listan.

Bristen på jämställdhet får dödliga konsekvenser

Sammansatta index kan vara bra för att mäta övergripande trender, men de förklarar ganska dåligt vad skillnaden mellan män och kvinnor

VÄRLDENS MEST JÄMSTÄLLDA LÄNDER

	Global Inequality Index, UNDP	Global Gender Gap Index, WEF
1	Slovenien	Island
2	Schweiz	Norge
3	Tyskland	Finland
4	Danmark	Sverige
5	Österrike	Irland
6	Sverige	Rwanda
7	Nederländerna	Filippinerna
8	Belgien	Schweiz
9	Norge	Slovenien
10	Italien	Nya Zeeland

²⁸⁾ Gender Inequality Index Human Development Report, www.hdr.undp.org

²⁹⁾ Global Gender Gap Index World Economic Forum (www.weforum.org)

i praktiken består i och vilka konsekvenser den får. Därför måste man också titta på enskilda indikatorer för att förstå jämställdhet.

Mödradödlighet är den yttersta konsekvensen av den globala ojämlikheten och kvinnors underordning, hundratusentals kvinnor mister varje år livet i samband med graviditet och förlossning. Även om stora framsteg gjorts sedan år 2000 och mödradödligheten halverats, dör fortfarande nästan 300 000 kvinnor per år.

På grund av brist på sjukvårdspersonal, barnmorskor och läkare närvarande under förlossningen skadas ett stort antal kvinnor för livet i samband med förlossning. Dödlighet under förlossning är ovanligt i länder med utbyggd sjukvård.

Däremot beräknas livstidsrisken att dö på grund av en graviditet i ett flertal fattiga länder vara 1 på 20. I Tchad beräknas att dödsorsaken för var femtonde flicka kommer vara komplika-

tioner i samband med graviditeten eller förlossningen.

Jämställdhet i de globala målen

De globala målen omfattar många av de områden där flickor och kvinnor diskrimineras. Det gäller mäns våld mot kvinnor, trafficking och prostitution, lönediskriminering, könsstympning, reproduktiv hälsa, mödradödlighet, deltagande i den politiska och ekonomiska sfären och så vidare.

Det finns mycket kvar att göra. FN:s befolkningsorgan UNFPA uppskattar att mellan 100 och 140 miljoner kvinnor har tvingats genomgå en könsstympning; med dagens trend kommer ytterligare 15 miljoner flickor att utsättas för könsstympning fram till år 2030. De beräknar också att en av tre kvinnor utsätts för våld och/eller sexuellt våld av sin partner eller nära anhörig.³⁰

VÄRLDENS MINST JÄMSTÄLLDA LÄNDER

	Global Inequality Index, UNDP	Global Gender Gap Index, WEF
1	Jemen	Jemen
2	Niger	Pakistan
3	Tchad	Syrien
4	Afghanistan	Tchad
5	Elfenbenskusten	Iran
6	Mali	Jordanien
7	Kongo D. R.	Marocko
8	Tonga	Libanon
9	Centralafrikanska republiken	Mali
10	Liberia	Egypten

³⁰⁾ Läs mer om de globala målen i bokens sista kapitel.